

Budapesti Corvinus Egyetem
Nemzetközi Kapcsolatok és
Politikatudományi Doktori Iskola

Petrovics Nándor

“Kormányzási hálózatok
az éjszakai gazdaságokban”

Tézisfüzet

I. A kutatás háttere és a téma indoklása

A társadalmi életben betöltött nyilvánvaló jelentősége ellenére az éjszakai gazdaság a társadalomtudományok számára vakfolt volt. A 2000-es években azonban észrevehetően megnőtt az éjszakával kapcsolatos kutatásokkal foglalkozó munkák száma, és egyes tudósok szerint az „éjszakai tanulmányok” (Kyba et al., 2020) saját jogot formálhatnak arra, hogy különálló tudományterületként kezeljék őket, a hagyományos diszciplináris határokat átlépve (Acuto et al., 2021). Az éjszakai gazdaságot, mint társadalmi gyakorlatot többféleképpen is meg lehet közelíteni: tartalmi megközelítésben, az éjszakai órákban végzett tevékenységekre és a különböző formális és informális vállalkozásokra összpontosítva; az éjszaka térbeli megközelítésében, mivel az nem egyenletesen oszlik meg a földrajzi területeken; időbeli megközelítésben; és végül a társadalmi interakciók sajátos légkörén vagy helyszínein keresztül.

Tekintettel a disszertáció általános közpolitikai irányultságára, az éjszakai gazdaságot közpolitikai szempontból is szükséges vizsgálni. Az éjszakai gazdaság nem volt tényező a várospolitikában, mivel azt sokáig úgynevezett árnyékgazdaságnak tekintették (Lovatt és O'Connor, 1995). Később azonban az éjszakai gazdaságot egyre inkább a városfejlesztés és gazdaságélénkítés egyik alapvető mozgatórugójaként ismerték fel, és a városok a korábbi árnyékgazdaságot beillesztették a hagyományos gazdasági folyamatokba. Miközben a városok éjszakai élete pozitív gazdasági hatással és jelentőséggel bír a városi gazdasági fejlődésben, bizonyos problémákat, kihívásokat is jelent, például a közterületek használatával és kezelésével kapcsolatos problémákat, egészségügyi, közbiztonsági kihívásokat, nem megfelelő köztisztaságot és hulladékgazdálkodást, elégtelen tömegközlekedést stb. (Pinke-Sziva et al. 2019). Az éjszakai gazdasággal kapcsolatos kérdések és problémák kezelésére különböző - jellemzően regulatív típusú – szakpolitikák jelentek meg, amelyek idővel egyre összetettebbé váltak (Seijas 2020).

Az éjszakai gazdasággal kapcsolatos kérdésekben érintett érdekelt felek széles köre jelenik meg, mind az állami, mind a magánszektorból, különböző szervezeti szinteken. Ezek között az érdekeltek egy sajátos típusa azonosítható: az éjszakai érdekképviselői és menedzsment szervezetek. Ezek az „éjszakai polgármesterek”, „éjszakai menedzserek” vagy „éjszakai cárok” Seijas és Gelders (2021) összekötőként járnak el az éjszakai szórakozóhelyek, a polgárok és a helyi önkormányzatok között, hogy elősegítsék a konszenzus kialakítását és a hálózatépítést, bevonva és aktivizálva a helyi éjszakai gazdaságok érdekeltjeit a szélesebb körű együttműködés előmozdítása érdekében.

Mivel az éjszakai gazdaság olyan közpolitikai témává vált, ami kormányzati beavatkozást és tágabb értelemben az éjszakai gazdaságban érintettek fellépését teszi szükségessé, az éjszakai gazdaság „kormányzása” a tudományos diskurzusban is figyelmet kapott: vita alakult ki arról, hogyan lehet azt konceptualizálni. A tudósok már tanulmányozták például az éjszakai gazdaságra alkalmazott városkormányzási modelleket (Seijas (2020;

Seijas és Gelders 2021), a különböző együttműködések, mint konkrét szakpolitikai kérdésekre összpontosító gyakorlati megállapodásokat (van Liempt 2013, Seijas 2020), az éjszakai tanácsokat mint az érdekelték közötti szervezeti megoldásokat (Acuto et al. 2021; 2023) és a különféle specifikus szervezetek elméleti típusait, mint éjszakai kormányzási formákat (Cibin 2021). E megközelítések többsége az érdekelték közötti hálózatos együttműködés fontosságára utal az éjszakai gazdaságokban.

A jelen értekezés egy másik keretet is javasol az éjszakai gazdaság „kormányzásának” további vizsgálatához: a kormányzási hálózatok elméletét. A kormányzási hálózatok úgy határozhatók meg, mint „a kölcsönösen függő szereplők közötti társadalmi kapcsolatok többé-kevésbé stabil mintázatai, amelyek egy politikai probléma, egy politikai program és/vagy egy erőforráskészlet köré csoportosulnak, és amelyek interakciók sorozatán keresztül keletkeznek, tartódnak fenn és változnak” (Klijn and Koppenjan 2016 pp 11). A kormányzási hálózatok elméletét sikeresen alkalmazták

különböző szakpolitikai területek, köztük várospolitikai kérdések vizsgálatára. A kormányzási hálózatok elmélete magyarázó kereteket is nyújt a hálózatrányítás és a hálózat teljesítménye közötti összefüggések vizsgálatára (Klijn et al 2010a; 2010b, 2015; Edelenbos et al. 2011; Klijn és Koppenjan 2012; O'Toole 2015), valamint a kormányzási hálózatok kontextuális tényezői és a hálózat teljesítménye közötti lehetséges kapcsolatra (Koppenjaan et al. 2010; Emerson et al. 2012; Klijn Koppenjan 2016).

II. Kutatási kérdések és módszerek

A dolgozatnak két kutatási ambíciója van, egy leíró és egy magyarázó. A leíró jellegű ambíció célja annak demonstrálása, hogy a kormányzási hálózatok elméletének elméleti és fogalmi apparátusa alkalmazható az éjszakai gazdaságok kormányzásának elemzésére. Ez a leíró törekvés két területet foglal magába: az éjszakai gazdaságok kormányzási hálózatainak azonosítása és elemzése, valamint az éjszakai érdekképviselési és

menedzsment szervezetek, mint hálózatmenedzserek azonosítása és elemzése. A magyarázó törekvés tekintetében a dolgozat a hálózatirányítási tevékenységek, a kormányzási hálózatok kontextuális tényezői és a hálózatok teljesítménye közötti összefüggéseket keresi közép-kelet-európai kontextusban, nevezetesen a budapesti éjszakai gazdaságot körülvevő kormányzási hálózat esetében. A kutatási törekvésekhez a dolgozat három kutatási kérdéssel járul hozzá.

RQ1 Milyen mértékben mutatható ki a kormányzati hálózatok jelenléte az éjszakai gazdaságokban?

RQ2 Milyen mértékben azonosíthatók az éjszakai gazdaságokban az éjszakai érdekképviselői és menedzsment szervezetek, mint hálózati menedzserek?

RQ3 Befolyásolja-e, és ha igen, hogyan befolyásolja-e a hálózatmenedzsment és a kontextuális tényezők a hálózat teljesítményét a budapesti éjszakai gazdaságot körülvevő kormányzási hálózatban?

Az elméleti és gyakorlati érvek alapján, hogy miért lehet megfelelő megközelítés a kormányzati hálózatok elméletének alkalmazása az éjszakai gazdaságra, a dolgozat várakozásai nagyon röviden a következőkben foglalhatók össze. Az első és a második kutatási kérdés esetében a várakozás az, hogy a vizsgált éjszakai gazdaságokban túlnyomórészt azonosíthatók lesznek kormányzati hálózatok, és a legtöbb éjszakai éjszakai érdekképviselői és menedzsment szervezet azonosítható lesz hálózati menedzserként. A harmadik kutatási kérdéssel kapcsolatban az a várakozás, hogy a hálózatmenedzsmentnek jelentősége van a hálózat teljesítménye szempontjából, de a kontextuális tényezők is befolyásolhatják a teljesítményt. A dolgozat relevanciája szempontjából a kormányzati hálózatok alkalmazása az éjszakai gazdaságok irányításának vizsgálatára kiegészítheti a korábbi leíró tudományos munkákban elért eredményeket, továbbá a kormányzati hálózatok elmélete által biztosított keretrendszer egy új empirikus területre is kiterjeszhető.

Módszertani szempontból az első és a második kutatási kérdés esetében a dolgozat egy szakértői felmérést alkalmaz az éjszakai érdekképviselési és menedzsment szervezetek képviselői körében. A dolgozat a kormányzási hálózatok jelenlétét az éjszakai gazdaságokban a társadalmi kapcsolatok mintáin keresztül kívánja bemutatni, amely az éjszakai érdekképviselési és menedzsment szervezetek és a többi szereplő közötti ismételt interakciókként értelmeződik, emellett pedig a kulcsfontosságú erőforrásoknak a szereplők közötti eloszlásának vizsgálatán keresztül. Az éjszakai érdekképviselési és menedzsment szervezetek mint hálózatmenedzserek a köztük és más szereplők közötti gyakori interakciók jelenléteként értelmezett pozíciójuk, valamint a szereplők közötti interakciók irányítása és irányítása, megkönnyítése és szervezése érdekében végzett bizonyos tevékenységeik révén azonosítódnak.

Az első két kutatási kérdésre vonatkozó adatgyűjtés egy online kérdőívre épül, amely a szakértői válaszadók - a világ különböző városaiban működő éjszakai érdekképviselési és menedzsment szervezetek

képviselői – által megadott adatokat használja fel. A 71 megkeresett városból összesen 21 város és 23 szervezet adott teljes körű választ.

A harmadik kutatási kérdés a hálózatmenedzsment és a kontextuális tényezőknek a hálózat teljesítményére gyakorolt hatására összpontosít, egy sajátos kvalitatív esettanulmányi módszert, a mintaillesztést alkalmazva (Blatter és Haverland 2012). Ez a módszer több elmélet összehasonlításán és szembeállításán alapul annak megállapítása érdekében, hogy melyik kínál átfogóbb és pontosabb magyarázatot. Egy empirikusan megfigyelt mintázat és egy elvárt mintázatot alkotó várakozások összevetését jelenti annak megállapítása érdekében, hogy ezek a minták egyeznek-e vagy sem. A mintaillesztés során szembeállított elméletek közötti kapcsolat kétféle lehet. Lehetnek kompetitívek - ami azt a feltételezést jelenti, hogy az adott empirikus kontextusban csak az egyik elmélet működhet -, vagy lehetnek komplementerek. Az utóbbi esetben a feltételezés az, hogy a különböző elméletek részleges magyarázatokat adnak, amelyek egyidejűleg működhetnek. A teszteléshez

kiválasztott két elmélet a „menedzsment számít elmélet”, amely azt állítja, hogy a hálózati teljesítményt elsősorban a hálózat menedzsmentje befolyásolja, és a „kontextus számít elmélet”, amely a hálózati irányítás társadalmi, politikai, intézményi környezetének befolyásoló hatását állítja a középpontba. A vizsgálatra kiválasztott eset a budapesti éjszakai gazdaság, pontosabban Belső-Erzsébetváros éjszakai gazdaságát körülvevő hálózat esete.

A harmadik kutatási kérdésekre vonatkozó adatgyűjtés tíz félig strukturált interjú alapján, amelyekben 10 kulcsinformátor vett részt a köz-, a magán- és a nonprofit szférából, köztük a helyi önkormányzat tisztviselői, a vendéglátó- és szórakoztatóipari vállalkozásokat működtető tulajdonosok és vezetők, az éjszakai élet védelmére összpontosító, és a helyiek érdekeit képviselő különböző civil szervezetek tisztviselői stb. Az interjúkon alapuló adatgyűjtést dokumentumelemzés egészíti ki, amely elsősorban a főbb hírportálokon közzétett cikkekre, az interneten közzétett audiovizuális tartalmakra, hivatalos honlapokra,

közösségi médiaoldalakra, közösségi médiacsoportokra, valamint blogokra és egyéb forrásokra támaszkodik.

III. A dolgozat eredményei és következtetései

- 1) Az első kutatási kérdésre vonatkozó megállapítások az éjszakai gazdaságok leírását tartalmazzák, majd az éjszakai gazdaságokban működő kormányzásii hálózatokat azonosítják. A 21 vizsgált éjszakai gazdaságból 19-ben kimutatható valamilyen kormányzási hálózat jelenléte, ami, több mint 90 százalékot jelent. Az első kérdésre vonatkozó várakozás, miszerint a vizsgált éjszakai gazdaságokban túlnyomórészt azonosíthatóak lesznek a kormányzási hálózatok, általánosságban teljesülni látszik.
- 2) A második kutatási kérdésre vonatkozó megállapításokban a dolgozat először az éjszakai érdekérvényesítő és menedzsment szervezetek leírását meg, majd az éjszakai érdekképviseleti és

menedzsment szervezetek, mint hálózati menedzserek azonosítását végzi el. A vizsgált 23 szervezet közül 20 éjszakai érdekképviselői és menedzsment szervezet esetében sikerült a szervezet hálózati menedzserként való azonosítása, ami 87 százalékot jelent. A második kutatási kérdésre vonatkozó várakozás, miszerint az éjszakai érdekképviselői és menedzsment szervezetek többsége azonosítható hálózati menedzserként, általánosságban teljesülni látszik.

- 3) A harmadik kutatási kérdésre vonatkozó megállapításokban a vizsgált esetben gyenge hálózati teljesítményt az empirikus eredmények megerősítik. Ennek lehetséges magyarázatai tekintetében a „kontextus számít” elméletnek többé-kevésbé nagy empirikus ereje mutatkozott, mivel a hálózati teljesítmény megfigyelt jellemzői általában együtt mozogtak a hálózati kontextus jellemzőivel: ahol a hálózati kontextus kedvezőtlenége volt megfigyelhető, ott a hálózati teljesítmény gyenge maradt, és ahol a hálózati kontextus kedvezőtlenége legalábbis nem volt egyértelműen

meghatározható, ott ugyanez volt megfigyelhető a hálózati teljesítményre is. Ez bizonyos mértékben megkérdőjelezi az úgynevezett „menedzsment számít” elmélet feltételezéseit, mivel az esettanulmány eredményének fényében nem tekinthető teljes mértékben a jó hálózati teljesítmény szükséges és elégséges feltételének, ami az elmélet egyik lehetséges korlátjának tűnik.

- 4) Az esettanulmánynak a legőszintébb következtetése mégis az, hogy a különböző elméletek részleges magyarázatokat adnak, amelyek egyszerre is működhetnek: mind a kontextus, mind a menedzsment számíthat a hálózat teljesítménye szempontjából. A hálózatmenedzsment erőfeszítések nem elszigetelten érvényesülnek, hanem abban a sajátos helyi társadalmi-politikai kontextusban, amelyben a szereplők léteznek, és ez a kontextus a hálózati irányítás mellett szintén befolyásolhatja a hálózat teljesítményét.

IV. Források

Acuto, M., Seijas, A., McArthur, J. & Robin, E. (2021) *Managing Cities at Night. A Practitioner Guide to the Urban Governance of the Night-Time Economy.* Bristol University Press.

Acuto, M., Seijas, A., Edwards, A., & Bassett, S. (2023) Meeting afterhours: on the work that night commissions do. *Urban Geography*, 45(3), 372–389. DOI: 10.1080/02723638.2023.2180192

Cibin, A. (2021) *Forms of Night-Time Economy Governance: A Framework Towards Clarification.* In: Abusaada, H., Elshater A. & Rodwell, D. (Eds.) *Transforming Urban Nightlife and the Development of Smart Public Spaces.* IGI Global.

Crawford, A. & Flint, J. (2009) Urban safety, anti-social behaviour and the night-time economy. *Criminology & Criminal Justice*, 9(4): 403–13. DOI: 10.1177/1748895809343390

Edelenbos, J., Klijn, E-H. & Steijn, B (2011) Managers in Governance Networks: How to Reach Good Outcomes? *International Public Management Journal*, 14:4, 420-444, DOI: 10.1080/10967494.2011.656055

Emerson, K., Nabatchi T. & Balogh S. (2012) An Integrative Framework for Collaborative Governance, *Journal of Public Administration Research and Theory*, Volume 22, Issue 1, January 2012, Pages 1–29, DOI: 10.1093/jopart/mur011

Klijn, E-H., & Koppenjan, J. (2012) Governance network theory: past, present and future, *Policy and Politics*, vol 40 (4): 187-206. DOI: 10.1332/030557312X655431

Klijn, E-H., & Koppenjan, J. (2016) *Governance Networks in the Public Sector*. London. Routledge

Klijn, E-H., & Koppenjan, J. (2016b) The Shift toward Network Governance. In: Van de Walle, S. & Groeneveld, S (eds.) *Theory and Practice of Public Sector Reform* (pp.158-177)

Klijn, E.-H., Edelenbos, J., & Steijn, B. (2010a). Trust in Governance Networks: Its Impacts on Outcomes. *Administration & Society*, 42(2), 193–221. DOI: 10.1177/0095399710362716

Klijn, E.-H., Steijn, B. & Edelenbos, J. (2010b) The Impact of Network Management On Outcomes in Governance Networks. *Public Administration*, 88: 1063-1082. DOI: 10.1111/j.1467-9299.2010.01826.x

Klijn, E.-H., Ysa, T., Sierra, V., Berman, E., Edelenbos, J. & Chen, D. Y. (2015) The Influence of Network Management and Complexity on Network Performance in Taiwan, Spain and the Netherlands. *Public Management Review*, vol. 17(5), pages 736-764. DOI: 10.1080/14719037.2014.957340

Koppenjan, J., Mandell, M., Keast, R., & Kerry, B. (2010) Contexts, hybrids and network governance: a comparison of three case-studies in infrastructure governance. In: Holzer, M. & Brandsen, T. (eds.) *The Future of Governance: Selected papers from the Fifth Transatlantic Dialogue on Public*

Administration. National Center for Public Performance, United States of America, pp. 301-325.

Kyba, C. C. M., Pritchard, S. B., Ekirch, A. R., Eldridge, A., Jechow, A., Preiser, C., Kunz, D., Henckel, D., Hölker, F., Barentine, J., Berge, J., Meier, J., Gwiazdzinski, L., Spitschan, M., Milan, M., Bach, S., Schroer, S. & Straw, W. (2020) Night Matters - Why the Interdisciplinary Field of “Night Studies” Is Needed. *J* 2020, 3, 1-6. DOI: 10.3390/j3010001

Lovatt, A. & O’Connor, J. (1995) Cities and the Night-time Economy. *Planning Practice & Research*, 10 (2), 127-134. DOI: 10.1080/02697459550036676

O’Toole, L.J., (2015) Networks and Networking: The Public Administrative Agendas. *Public Admin Rev*, 75: 361-371. DOI: 10.1111/puar.12281

Pinke-Sziva, I., Smith, M. K, Olt, G. & Berezvai, Z. (2019) Overtourism and the night-time economy: a case study of Budapest. *International Journal of Tourism Cities*. DOI: 10.1108/IJTC-04-2018-0028

Seijas, A. (2020) Governing the urban night: understanding the shifting dynamics of night-time governance in three global cities. Doctoral dissertation, Harvard Graduate School of Design, ProQuest Dissertations Publishing, Publication No. 28154794.

Seijas, A. & Gelders, M. M. (2021) Governing the night-time city: The rise of night mayors as a new form of urban governance after dark. *Urban Studies*, 58(2), 316–334. DOI: 10.1177/0042098019895224

van Liempt, Ilse (2013) Safe nightlife collaborations: Multiple actors, conflicting interests and different power distributions. *Urban Studies*, 52(3), 486–500. DOI: 10.1177/0042098013504010

V. A disszertáció témájához kapcsolódó publikációk
listája

Petrovics Nándor (ed.) (2021) Night-Time Governance in
Times of Covid-19. Global Night-time Recovery
Plan. VibeLab.

Petrovics, Nándor (2019) Governance networks in night-
time ecosystems of European cities. Politológus
Doktoranduszok V. Konferenciája, Budapest, 2019.
december 5-6.,